

SSG Säkerhetskommitté – Arbetsgrupp 11

SSG (Standard Solutions Group AB) är med sitt breda nätverk ett kunskapscenter som hjälper industrin att t.ex. bli effektivare och säkrare. Målet är att hitta gemensamma lösningar på gemensamma problem och kärnan i SSG:s verksamhet är de kommittéer som verkar inom olika områden, där industrins experter arbetar aktivt och samverkar. En av dem är SSG Säkerhetskommitté som tillsatt Arbetsgrupp 11 – Verktøy i säkerhetskulturarbetet.

Syftet med arbetsgruppens arbete är att tillhandahålla verktyg som kan användas för att stärka säkerhetskulturen. Deltagarna kommer från gruv-, stål-, kemi- samt massa- och pappersindustrin. Material som tas fram publiceras på <http://www.ssg.se/Produkter-och-tjanster/SSG-Halsa-Sakerhet-Miljo/Sakerhetskultur/>. Det är fritt tillgängligt för alla och där finns även tips om befintligt material som kan vara till nytta i säkerhetskulturarbetet. Mycket material och idéer finns redan och genom att dela med oss av det kan vi skapa nytta för flera.

Materialet omfattar allt från grundläggande tips till mer konkreta exempel på aktiviteter. På följande sida finns ett exempel på gruppens arbete och det är en nedkortad version av ett dokument, vars syfte är att ge råd till dig som vill skapa/behålla en bra säkerhetskultur i företaget. Dokumentet är utformat så att det t.ex. kan användas som en artikel i en personaltidning eller annan intern information, och det kan med fördel lättas upp med lämpliga bilder och/eller citat från den egna verksamheten. Det skulle också kunna användas som underlag vid diskussioner och/eller grupparbete i samband med ledar-

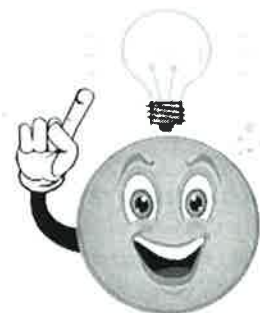
Bilder från SSG:s hemsida

och arbetsmiljöutbildningar. För att se dokumentet i sin helhet, se www.ssg.se.

Om du har frågor eller synpunkter på gruppens material är du välkommen att kontakta oss på sakerhetskultur@ssg.se.

Kristina Nilsson
Projektledare
SSG

Råd för att skapa/behålla en bra säkerhetskultur

Det är oftast flera olika faktorer som tillsammans leder till att en olycka sker. Det egna beteendet är en viktig faktor, som påverkas av arbetsgrupp och organisation. Forskning visar också på att ledarskapets friskfaktorer bland annat bygger på tillit och förtroende, kommunikation, målklarhet och en vägbild hur vi gemensamt ska nå dit på ett säkert sätt.

För det första gäller det att försöka förstå det mänskliga beteendet och vad som ligger bakom våra val. Vi agerar utifrån olika perspektiv, erfarenheter och upplevelser av vad som är OK och hur vi tidigare blivit belönade. Kroppen minns också utifrån tidigare situationer och reagerar fysiskt vid stressade situationer.

Chefer och ledare måste tillsammans med arbetsgruppen skapa förutsättningar för att göra rätt. Säkerhetsarbetet ska vara lätt för alla att förstå och det ska inte inbjuda till riskfyllda handlingar, det ska vara lätt att göra rätt. Ett bra arbetsklimat är en viktig grund för ett bra säkerhetsarbete. Det är mycket viktigt att medarbetarna känner en tilltro till företagets värderingar och sin chef.

En god planering av arbetet är a och o. Att t.ex. beställa in en ställning dagen innan man ska utföra ett arbete på hög höjd jämfört med att komma på att man behöver den en timme innan arbetet ska påbörjas är stor skillnad. Att känna till vad som förväntas av en, tydlighet om vad som är rätt och fel är också viktigt för alla. Individerna bör känna till värderingarna och känna sig trygga i att följa dem – vad är OK hos oss?

Givetvis påverkar individerna varandra med sina värderingar och erfarenheter, informella ledare, starka personligheter etc. Men en genomgående faktor i forskningen är just ledarskapet. Ledningens intresse och engagemang är enormt viktig för skapandet av en god säkerhetskultur och ett gott säkerhetsklimat. Att fastställa normer och förhållningssätt i arbetsgruppen är grundläggande men det räcker inte. De måste förankras i gruppen och uppdateras allt eftersom – lever vi som vi kommit överens om?

Vad ska man tänka på som ledare?

Kom ihåg att du som är ledare har ögonen på dig från dina medarbetare. Du är en normbyggare och dina val

och ditt agerande sätter normer för vad man får och inte får göra. Om du visar att du bryr dig om, rapporterar in avvikelser och allmänt är en bra förebild så kommer du att ha en positiv påverkan på arbetsgruppen. Både det du säger och det du inte säger har betydelse för hur du påverkar. Det kan vara det du inte säger som påverkar mest. Varje gång du inte agerar när du ser att något inte är rätt så godkänner du det indirekt. På det viset skapas tvivel i arbetsgruppen, går säkerheten verkligen alltid först eller får man gena för att spara pengar?

Att göra rätt val som medarbetare är inte alltid lätt. Om arbetslaget har starka informella ledare och en bestämd uppfattning om vad som behöver göras ska det mycket till för att medarbetare ska gå emot gruppens värderingar. Du som ledare måste vara tydlig, fänga upp eventuella signaler och reagera då det behövs. Ta hjälp av din företagshälsovård om du behöver stöd.

Ett scenario som kan förekomma är att det är något avbrott/stopp i processen. Du får samtal från olika håll, blir lite stressad och går ut till din personal och frågar: "Hur fort blir vi färdiga?" Medarbetaren som redan är mycket medveten om situationen blir stressad och kan börja tvivla på om det verkligen är säkerheten först. Visst måste man få fråga hur lång tid det kan tänkas ta innan arbetet blir klart, men i stressade situationer är det ännu viktigare att påminna medarbetarna om att jobba säkert! Det är då man stärker värderingarna och tilltron till säkerhetsarbetet. När du visar att det gäller i alla lägen kommer de också känna sig trygga i att arbeta säkert! Självklart glömmet vi alla och kommer du på dig själv, prata med gruppen om det. Förklara att du absolut inte vill att säkerheten ska komma i andra hand, även om det känns självklart.

Det som sker i kroppen när vi blir stressade är att vi får en överproduktion av kortisol och det kan bli lite "grö-

tigt" i huvudet. Yttre störningar, som att det t.ex. ringer i telefonen och att andra kommer och frågar när man blir klar kan göra att man tappar sitt viktiga fokus och det kan ta flera minuter att återfå det. Vid stress sker ett adrenalinpåslag och det kan leda till irritation, minskad empati, det logiska tänkandet blir påverkat, koncentrationen och inlärningsförmågan försämras. Risken för att olyckor ska ske ökar om vi stressar. Tänk på att låta dina medarbetare jobba i lugn och ro. Och var vaksam även för långvarig stress som leder till oaktsamhet, brist på koncentration och obeslutsamhet.

Det är också vanligt att medarbetare får en klapp på axeln om de "fixat" något snabbt och effektivt. Faran med att inte fråga varför det gick så snabbt är att man riskerar att belöna osäkra handlingar utan att veta om det. Genom att inte fråga, t.ex. om hur det utfördes, kan du omedvetet ha godkänt det.

Förstärk det positiva arbetet. Belöna och lyft det säkra arbetet, även om det kan kännas självklart. Detta stärker värderingarna i gruppen och tryggheten i att göra rätt. Om medarbetarna vet var du står känner de sig trygga i att avbryta eller inte ens påbörja arbeten som känns osäkra. Håll ögonen öppna för situationer där du veta att medarbetarna kommer frestas att ta en genväg men väljer att göra rätt – och belöna det!

Ha i åtanke att tjänstemän överlag också ses som ledningspersonal av medarbetarna, även om de inte alltid själva uppfattar sin del i normbyggandet. Ha en dialog tillsammans, är ni bra förebilder för medarbetarna? Vad kan ni göra för att skapa en miljö som belönar säkerhet och befäster företagets värderingar.

Vad kan man prata om med arbetsgruppen?

Att våga säga till när man får en uppgift som inte känns säker eller om en kollega utför något osäkert är viktigt. Kom överens tillsammans om att det är ok att säga till. Lika viktigt är att ta emot en "tillsägning" på ett ödmjukt sätt, att inte gå i försvar.

Att fråga när det är något man inte kan är jätteviktigt, det kan kännas självklart men är viktigt att prata om. Gör upp en spelplan för er arbetsplats. Vad är OK för oss, hur ska vi bete oss mot varandra och skapa gemensamma värderingar.

Prata också om situationer där vi kan frestas vid att ta risker, varför vi ibland vill ta en genväg och fundera på konsekvenserna av de valen. Man kanske sparar tid, pengar, energi etc. Men går det fel så kanske personer får men för livet, kanske till och med förolyckas. Sluta aldrig att prata om vikten av att bry sig om varandra. Alla har rätt till att gå hem från jobbet i samma skick som man kom dit.

Kristina Nilsson
Projektledare
SSG

Håll ögonen på trafiken – inte på telefonen

Minne av en hungrig son
Foto: Kerstin Rassner

Från och med den 1 december kan du som använder mobiltelefon eller annan kommunikationsutrustning på ett trafikfarligt sätt få betala böter. Exempel på trafikfarligt användande kan vara att skicka sms, titta på film eller använda sociala medier så att det påverkar körningen.

Trafikförordningen får från den 1 december en ny paragraf som lyder:

"Vid färd på väg med ett motordrivet fordon får föraren ägna sig åt aktiviteter såsom användande av mobiltelefon och annan kommunikationsutrustning, endast om det inte inverkar menligt på framförandet av fordonet."

"Inverkar menligt" betyder saker som gör dig till en ouppmärksam och trafikfarlig förare, till exempel skriva sms på telefonen eller knappa på gps-navigatören under färd.

– Det är viktigt att tänka på att allt som tar blick och tanke från trafiken, om det så bara rör sig om någon enstaka sekund, inverkar negativt på körningen. Man får använda kommunikationsutrustning, men bara när man kan göra det på ett trafiksäkert sätt, säger Hans Yngve Berg, trafiksäkerhetsanalytiker på Transportstyrelsen.

Polisen kan från den 1 december bötfälla en förare som uppvisar ett trafikfarligt beteende i samband med användande av mobiltelefon eller annan kommunikationsutrustning.

– Förhoppningsvis kan denna förändring ge polisen ett bättre verktyg att agera mot riskfyllda beteenden i trafiken i syfte att minska olyckor, säger Bengt Svensson, trafikansvarig på Rikspolisstyrelsen.

Den som bryter mot bestämmelserna får betala penningböter. Hur mycket böter man får betala bestäms i en rättslig prövning.

Polisen har lagt upp en film på YouTube där Bengt Svensson, trafikansvarig på Rikspolisstyrelsen, berättar mer: <http://youtu.be/Et7R6fhUBb0>

Saxat från <http://www.transportstyrelsen.se/sv/Nyhetsarkiv/Hall-ogonen-pa-trafiken--inte-pa-telefonen/>

Kerstin Rassner